

بررسی گیاهان دارویی مورد استفاده در سالمندان ساکن شهرکرد، سال ۱۳۸۸

نسرین اکبری*، ندا پروین^۱، منیژه سرشتی^۲، فرانک صفدری^۳

^۱مرکز تحقیقات گیاهان دارویی-دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد، شهرکرد، ایران، ^۲گروه مامایی-دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد، شهرکرد، ایران

تاریخ دریافت: ۱۹/۴/۶ اصلاح نهایی: ۱۹/۱۰/۷ تاریخ پذیرش: ۱۹/۱۱/۵

چکیده:

زمینه و هدف: سالمندان اغلب به بیماری های مزمن مبتلا می باشند. این افراد معمولاً بدون تجویز پزشک معالج و به شکل فزاینده ای از گیاهان دارویی استفاده می کنند. مطالعه حاضر با هدف تعیین انواع گیاهان دارویی مورد استفاده و کاربرد آنها در سالمندان ساکن شهرکرد سال ۱۳۸۸ انجام شد. روش بررسی: در این مطالعه توصیفی - تحلیلی تعداد ۴۰۰ نفر سالمند ۶۰ سال و بالاتر دارای پرونده بهداشتی در مراکز بهداشتی و درمانی شهر شهرکرد به صورت آسان انتخاب شدند. داده ها با استفاده از پرسشنامه خودساخته جمع آوری و با آزمون آماری کای دو تجزیه و تحلیل گردید. یافته ها: ۷۴/۴٪ از نمونه های مورد بررسی از گیاهان دارویی استفاده می کردند. بیشترین علل مصرف به ترتیب فراوانی سرماخوردگی، دردهای معده، سردرد، پادرد و فشار خون و بیشترین گیاهان دارویی مورد استفاده به ترتیب آویشن، گل گاو زبان، خاکشیر، گل برنجاسب و شیرین بیان بود. ۹۱٪ از سالمندان معتقد بودند که گیاهان دارویی در درمان بیماری آنها موثر بوده است. در این مطالعه ارتباط معنی دار آماری بین جنس، سن، تحصیلات و شغل سالمندان و مصرف گیاهان دارویی مشاهده نشد ($P > 0/05$). نتیجه گیری: با توجه به مصرف نسبتاً زیاد گیاهان دارویی در سالمندان، لزوم اطلاع رسانی صحیح در سطح جامعه نسبت به عوارض و تداخلات احتمالی و انجام مطالعات بیشتر در خصوص اثربخشی و عوارض احتمالی آنها ضرورت دارد.

واژه های کلیدی: سالمندان، شهرکرد، گیاهان دارویی.

مقدمه:

از گیاهان به عنوان غذا یا دارو جهت درمان یا پیشگیری از بیماری ها، استفاده شده است (۲).

متأسفانه با وجود پیشینه درخشان کشور ما در زمینه طب سنتی و حضور دانشمندانی همچون ابوعلی سینا، زکریای رازی، اسماعیل جرجانی و دیگران که خدمات شایانی به طب سنتی نموده اند امروزه توجه کمی در این زمینه می شود (۳).

اخیراً سازمان بهداشت جهانی اعلام کرده است که ۸۰ درصد از مردم در سراسر دنیا به نحوی از طب گیاهی در سطح اولیه بهداشتی درمانی استفاده می کنند (۴).

طب گیاهی کاربرد وسیعی دارد. بیماری هایی نظیر آسم، آگزما، سندرم پیش از قاعدگی، آرتریت

کشور پهناور ایران به لحاظ دارا بودن اقلیم های متفاوت دارای پوشش های مختلف گیاهی است. همچنین به دلیل دارا بودن اقوام مختلف، طیف وسیعی از فرهنگ ها و آداب و رسوم متفاوت در این کشور وجود دارد. یکی از قابل توجه ترین این آداب استفاده از گیاهان دارویی به شیوه های مختلف است. از طرفی آب و هوای مناسب و حاصل خیزی خاک استان چهارمحال و اقلیم متنوع آن، موجب رشد و مرغوبیت گیاهان مختلف به خصوص گونه های دارویی شده که این گیاهان توسط عطاری ها تجویز و توسط مردم استان به وفور مورد استفاده قرار می گیرد (۱).

قرن ها است که مردم از گیاهان برای بهبود و سلامت خویش استفاده می کنند. در طول تاریخ،

ابزار گردآوری داده‌ها، بخشی از پرسشنامه مورد استفاده در مطالعه سرشستی بود که قبلاً روایی و پایانی آن تعیین شده بود (۸) و از دو بخش اطلاعات فردی (سن، جنس، شغل و ...) و ۲۸ سوال تخصصی در خصوص انواع گیاهان دارویی مورد استفاده و کاربرد آنها در سالمندان تشکیل شده بود. جمع آوری اطلاعات از طریق مصاحبه حضوری بود که توسط پژوهشگر انجام شد و سوالات باز پاسخ بصورت مصاحبه تکمیل شدند. تجزیه و تحلیل اطلاعات با کمک آزمون آماری کای دو انجام شد.

یافته‌ها:

در این مطالعه ۷۳ درصد از نمونه‌ها را زنان و ۲۷ درصد از آنها را مردان تشکیل می‌دادند. دامنه سنی نمونه‌ها ۶۰ تا ۸۷ سال و میانگین سنی آنها $72/05 \pm 12/85$ سال بود. اکثر شرکت کنندگان در پژوهش بیکار (۶۲/۲٪) و (۴۵/۶٪) بی سواد بودند. ۷۴/۴ درصد از نمونه‌های مورد بررسی از گیاهان دارویی استفاده و ۷۶/۸ درصد مصرف گیاهان دارویی را به دیگران توصیه می‌کردند. انواع گیاهان دارویی و موارد مصرف آن در سالمندان مورد مطالعه شامل موارد زیر می‌باشد: چهار تخمه، گل گاوزبان، آویشن، پرسیاوش، گل ارونه، بالنگو، بارهنگ و عناب در سرماخوردگی بصورت جوشانده، نعنای، آویشن و شیرین بیان بصورت دم کرده یا جوشانده در درد معده، برنجاس بصورت دم کرده در قند خون بالا و مسمومیت غذایی، بابونه بصورت دم کرده در سنگ کلیه، خاکشیر، بالنگو، گل ختمی و بارهنگ به صورت جوشانده در یبوست، جوشانده ساقه شوید برای چربی خون بالا، جوشانده بابونه و افسنتین در پادرد، گل گاوزبان، بابونه، بهار نارنج، سنبل الطیب و گل ارونه بصورت دم کرده در سردرد، گل ختمی در مشکلات پوستی و تب به شکل خیسانده، جوشانده دانه عناب، بابونه و سنبل الطیب در فشارخون بالا، گرگرفتگی، تنگی نفس، پوکی

روماتوئید، میگرن و ... به خوبی به درمان‌های گیاهی پاسخ می‌دهند، اما متأسفانه بسیاری از علاقه‌مندان به گیاهان دارویی نمی‌دانند که این مواد ممکن است مضر باشند و یا مانند مواد شیمیایی عوارض جانبی داشته باشند و ممکن است با داروهای شیمیایی تداخلات دارویی ایجاد کنند. برخی از ترکیبات گیاهی واکنش‌های حساسیتی ایجاد می‌کنند و گروهی از آنها در صورت مصرف همزمان با داروهای شیمیایی واکنش‌های ناخواسته دارویی را باعث می‌شوند (۵).

مصرف گیاهان دارویی در سالمندان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است زیرا اکثر سالمندان دارای بیماری‌های مزمن متعددی هستند و معمولاً از داروهای شیمیایی متعددی نیز استفاده می‌کنند از طرفی برای کم کردن درد و درمان بیماری‌های خود از گیاهان دارویی هم استفاده می‌کنند. بنابراین بیشتر از دیگران در معرض خطر واکنش‌های خطرناک دارویی و تداخلات دارویی هستند. در مطالعه‌ای که توسط Arcury و همکارانش انجام شد مشخص گردید که گیاهان دارویی نقش مهمی در خود درمانی افراد پیر دارد (۶).

با توجه به اقلیم و فرهنگ مردم در استان چهارمحال و بختیاری به نظر می‌رسد گرایش به مصرف گیاهان دارویی در مردم بویژه در سالمندان بالا باشد. لذا مطالعه حاضر با هدف تعیین انواع گیاهان دارویی مورد استفاده و کاربرد آن در سالمندان ساکن در شهرکرد سال ۱۳۸۸ انجام شد.

روش بررسی:

در این مطالعه توصیفی - تحلیلی پس از اخذ مجوز از معاونت پژوهشی دانشگاه، تعداد ۴۰۰ نفر سالمند ۶۰ سال و بالاتر دارای پرونده بهداشتی در ۱۰ مرکز بهداشتی و درمانی شهر شهرکرد به صورت آسان انتخاب شدند. این تعداد نمونه با توجه به $P=0/5$ (طبق مطالعه سرشستی) و سطح اطمینان ۹۵ درصد برآورد شد (۷).

جنس، سن، تحصیلات و شغل سالمندان و مصرف گیاهان دارویی مشاهده نشد ($P > 0/05$).

بحث:

در این مطالعه ۷۴/۴ درصد از نمونه های مورد بررسی از گیاهان دارویی استفاده می کردند. این یافته با یافته های مطالعه باقری و همکاران در اصفهان (۶۵/۸٪) تقریباً مشابه می باشد (۸).

از طرفی بیشترین عسل مصرف گیاهان دارویی به ترتیب فراوانی مربوط به درمان سرماخوردگی، درد های معده، سردرد، پادرد و فشار خون بود. در مطالعه سرشتی نیز بیشترین مورد استفاده از گیاهان دارویی در هنگام بارداری به منظور درمان سرماخوردگی بود که با یافته های مطالعه حاضر هم سو می باشد (۷). خونساری نیز در بررسی مروری خود به این نکته اشاره دارد که شایع ترین مورد استفاده از گیاهان دارویی در مطالعات مختلف بیماری های عصبی - روانی، ایمنی - التهابی، گوارش، قلبی - عروقی و سرطان می باشد (۹).

از جمله فراوان ترین گیاهان مورد استفاده در سالمندان مورد مطالعه، آویشن، گل گاوزبان، خاکشیر، گل برنجاس، شیرین بیان، گل ارونه و عناب بود. در مطالعات داخلی نیز استفاده از دو گیاه گل گاوزبان و آویشن به وفور دیده شده است (۱۰، ۱۱). گیاه گل برنجاس از جمله گیاهان بومی این استان است که به اعتقاد مردم در درمان ناراحتی های روده ای و گوارشی از جمله مسمومیت های غذایی کاربرد بسیار داشته که این ویژگی گیاه در مطالعات مختلف به اثبات رسیده است (۱۲). از جمله گیاهان دیگری که در این مطالعه استفاده فراوان داشته است گل گاو زبان و سنبل الطیب می باشد که این دو گیاه نیز در درمان بیماری های روحی و روانی کاربرد داشته و اثر بخشی آن در مطالعات مختلف به اثبات رسیده است (۱۳، ۱۴). با توجه به فراوانی بالای بیماری های روحی روانی در استان و یافته های پژوهش حاضر مصرف بالای این دو

استخوان، سردی، طپش قلب، اسهال، مسمومیت، ریزش مو، مشکلات پوستی، کمبود حافظه، سقط و وزوز گوش و اکلیل در گرفتگی عضلانی. از طرفی بیشترین عسل مصرف به ترتیب فراوانی سرماخوردگی، درد های معده، سردرد، پادرد و فشار خون بود. همچنین گیاهان دارویی پر استفاده در بین سالمندان آویشن، چهار تخمه، گل گاوزبان، خاکشیر، گل برنجاس، شیرین بیان، گل ارونه، عناب، پرسیاوش، بالنگو، اکلیل، نعناع، سنبل الطیب، لولوپشمی، گل ختمی، بهارنارنج و بارهنگ بود. اکثر افراد (۷۴/۵٪) گیاهان دارویی را از عطاری ها تهیه نموده و بقیه این داروها را از داروخانه و یا به طور شخصی تهیه و مورد استفاده قرار می دادند. از طرفی بیشتر آنها (۴۷/۹٪) گیاهان دارویی را به توصیه چندین منبع اطلاعاتی (خانواده، فامیل و یا بر اساس اطلاعات خود فرد) استفاده می کردند. همچنین ۴۷/۳ درصد از سالمندان مورد مطالعه در باره خواص انواع داروهای گیاهی از چند منبع اطلاعاتی از جمله خانواده، فامیل و یا دوستان کسب اطلاع می کردند. ۹۱ درصد از سالمندان معتقد بودند که استفاده از گیاهان دارویی در درمان بیماری آنها موثر بوده و ۶۹/۸ درصد از آنها مصرف گیاهان دارویی را بی ضررمی دانستند. ۷۶/۳ درصد از نمونه ها اعتقاد داشتند که داروهای شیمیایی نسبت به گیاهان دارویی عوارض بیشتری دارند. همچنین در ۹۰/۳ درصد از سالمندان مورد بررسی به دنبال مصرف گیاهان دارویی عارضه ای پیش نیامده بود. از طرفی ۵۴/۳ درصد این افراد به شکل هم زمان از چند داروی گیاهی استفاده می کردند. نتایج مطالعه نشان داد که ۵۸/۱ درصد از افراد به طور هم زمان از گیاهان دارویی و داروهای شیمیایی استفاده و به نظر اکثر آنها (۶۲٪) این شکل مصرف مشکلی برای آنها ایجاد نمی کند. به اعتقاد ۶۱/۴ درصد از نمونه ها، مصرف گیاهان دارویی قبل از عمل جراحی عارضه ای ایجاد نمی کند.

در این مطالعه ارتباط معنی دار آماری بین

می کردند (۲۱).

از طرفی ۵۴/۳ درصد این سالمندان به شکل هم زمان از چند داروی گیاهی استفاده می کردند. ۷۶/۸ درصد از نمونه ها مصرف گیاهان دارویی را به دیگران توصیه می کردند. در مطالعه سرشتی نیز اغلب افراد از چندین گیاه دارویی به شکل همزمان استفاده می نمودند که با یافته های مطالعه حاضر هم راستا می باشد (۷).

اکثر افراد (۷۴/۵٪) دارویی گیاهی را از عطاری ها تهیه نموده و بقیه این داروها را از داروخانه و یا به طور شخصی تهیه و مورد استفاده قرار می دادند. ۴۷/۹ درصد از سالمندان مورد مطالعه داروی گیاهی را به توصیه چندین منبع اطلاعاتی (مانند خانواده، فامیل و یا بر اساس اطلاعات خود فرد) استفاده می کردند. همچنین اکثر افراد (۴۷/۳) اطلاعات لازم در باره خواص انواع داروهای گیاهی را از بیش از چند منبع (مانند خانواده، فامیل و یا دوستان) بدست آورده بودند که با نتایج مطالعه Planta و همکاران مطابقت دارد (۲۰). در مطالعه گلشادی نیز اطلاعات گیاهی افراد از منابع مختلف مانند روزنامه ها، کتاب، رادیو تلویزیون و افراد فامیل بدست آمده بود (۱۹).

در این مطالعه ارتباط معنی دار آماری بین جنس، سن، تحصیلات و شغل سالمندان و مصرف گیاهان دارویی مشاهده نشد. این یافته با یافته های مرادی و همکاران در خصوص بررسی عوامل جمعیت شناختی مرتبط با به کارگیری گیاهان دارویی در شهر تهران هم راستا می باشد (۲۲).

نتیجه گیری:

تنوع گیاهان دارویی مورد استفاده توسط سالمندان و مصارف درمانی وسیع آنها در این مطالعه و وجود پوشش گیاهی غنی و متنوع در این استان، اهمیت توجه به گیاهان دارویی به عنوان یکی از درمان های

گیاه قابل توجه است (۱۵). گونه های مختلف گیاه آویشن نیز از جمله گیاهان دارویی پر مصرف در این مطالعه است که به دلیل داشتن خواص مختلف از جمله اثرات ضد سرفه و درمان بیماری های گوارشی مورد استفاده زیادی دارد. اثر بخشی این گیاه نیز در موارد مختلف مانند خواص ضد باکتریال و آنتی اکسیدان به اثبات رسیده است (۱۶). شیرین بیان با نام بومی ریشه مجوز جمله گیاهان پر مصرف در درمان بیماری های گوارشی در مطالعه حاضر می باشد که اثرات اسپاسمولیتیک آن بر روی ایلئوم در مطالعه قریب ناصری به اثبات رسیده است (۱۷، ۱۸).

۹۱ درصد از افراد مورد مطالعه معتقد بودند که استفاده از گیاهان دارویی در درمان بیماری آنها موثر بوده است. این یافته نشان دهنده اعتقاد قوی سالمندان مورد مطالعه به اثر بخشی گیاهان دارویی در درمان بیماری ها است. مطالعات انجام شده در استان های همجوار از جمله استان اصفهان نیز نشان دهنده اعتقاد و باور بالای مردم نسبت به اثر بخشی این گیاهان می باشد. در مطالعه گل شادی (۷۲/۹٪) از مردان و (۸۲٪) از زنان اعتقاد خوبی نسبت به تاثیر مصرف داروهای گیاهی داشته اند (۱۹).

به علاوه به اعتقاد ۶۹/۸ درصد از سالمندان مصرف گیاهان دارویی بی ضرر می باشد. این مطلب نشان دهنده عدم آگاهی مناسب آنها نسبت به عوارض و مشکلات احتمالی ناشی از مصرف گیاهان دارویی می باشد (۲۰). همان گونه که نتایج مطالعه نشان می دهد ۵۸/۱ درصد از افراد به طور هم زمان از گیاهان دارویی و داروهای شیمیایی استفاده می کردند و به نظر اکثر آنها (۶۲٪) این شکل مصرف مشکلی برای آنها ایجاد نمی کند. در مطالعات مختلف نیز نتایج مشابهی در این خصوص بدست آمده است تا جایی که در یک بررسی مقدماتی در کشور انگلیس از بین مصرف کنندگان داروهای شیمیایی ۵۹ درصد از افراد به طور هم زمان از گیاهان دارویی هم استفاده

تحقیقات گیاهان دارویی دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد انجام شده است. پژوهشگران مراتب تقدیر و تشکر خود را از معاونت محترم پژوهشی و ریاست محترم مرکز تحقیقات گیاهان دارویی دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد جناب آقای دکتر محمود رفیعیان و کلیه عزیزانی که در انجام این پژوهش ما را یاری نمودند اعلام می نمایند.

سنتی پرطرفدار را مطرح می نماید لذا پیشنهاد می گردد مطالعات بیشتری در خصوص اثربخشی و مضرات احتمالی گیاهان دارویی مورد استفاده توسط سالمندان، انجام شود.

تشکر و قدردانی:

این پژوهش در قالب طرح تحقیقاتی مصوب مرکز

منابع:

1. Jean V. Treatment plant, treatment of diseases by plants. Translate to Persian by: Imami A, Shams-Ardakani MR, Nekouie N. Tehran: Rah –e Kamal Pub. 2006; 11.
2. Sadeghi J, Maftoon F, Ziaei SA. [Herbal medicine: knowledge, attitude and practice in Tehran. J Med Plants. 2005 winter; 4(13): 11-18.]Persian
3. Samsam Shariat H. Moattar F. Treatment with plant. Tehran: Mashal Pub. 1997; 14-41.
4. Kennedy J. Herb and supplement use in the US adult population. Clin Ther. 2005 Nov; 27(11): 1847-58.
5. Montbriand MJ. Herbs or natural products that may cause cancer and harm part four of a four-part series. Oncol Nurs Forum. 2005 Jan; 32(1): 20-29.
6. Arcury TA, Grzywacz JG, Bell RA, Neiberg RH, Lang W, Quandt SA. Herbal remedy use as health self-management among older adults. J Gerontol B Psychol Sci Soc Sci. 2007 Mar; 62(2): S142-9.
7. Sereshti M, Azari P, Rafieian M, Kheiri S. [Use of herbal medicines by pregnant women in Shahrekord. J Reprod Infertil. 2006 Summer; 7(3): 125-31.]Persian
8. Bagheri A, Naghdi B, Maki zadeh M, Hemati AR, Movahedian F. [Evaluation of using herbal medicine in Isfahan women population. J Med Plants. 2005 Summer; 4(15): 10-20.]Persian
9. Khounsari A, Gorgi K, Abdolahpour F, Dehestani S, Mousavi A, Delfan B, et al. [Study of international approaches on treatment of common diseases using different methods of complementary medicine. J Ilam Univ Med Sci. 2009 winter; 16(4): 37-45.]Persian
10. Sereshti M, Azari P. [Prevalence use of herbal drug and attitude of women about use of herbal product among women refer to health care center in Shahrekord. Knowledge and Health. 2008 winter; 2(4): 20-26.]Persian
11. Ahvazi M, Mozafarian VA, Nezhasatari T, Mojab F, Charkhchian M, Khalighi Sigarodi F, et al. [Medicinal application of native plants (lamiaceae and rosaceae family) in Alamut region in Gazvin province. J Med Plants. 2007 Dec; 6(24): 74-84.]Persian
12. Niazmand S, Erfanian M, Hajzade MR, Khoshnood E. [The effects of aqueous-ethanol extract of *Achillea wilhelmsii* on gastric acid secretion at basal, vagotomized and vagal-stimulated conditions. Feyz Fall. 2008; 12(3 Serial 47): 12-16.]Persian
13. Jariani M, Saki M, Saki K, Ahmadi H, Roohandah M, Tarahi MJ, et al. [Effectiveness of valerian as a complementary medicine on bipolar mood disorders. J Ilam Univ Med Sci. 2009 Spring; 17(1): 19-24.]Persian

14. Sayyah M, Kamali Nejad M. [A preliminary randomized double blind clinical trial on the efficacy of aqueous extract of *Echium Amoenum* L. in the treatment of mild to moderate major depressive disorder: short communication. Prog Neuro-Psychopharm Biol Psy Chiatr. 2005 Nov; 10: 61-68.]Persian
15. Noorbala AA, Mohammad K, Bagheri Yazdi SA, Yasami MT. [Study of mental health status of individuals above 15 years of age in Islamic Republic of Iran in the year 1999. Hakim. 2002 Spring; 5(1): 1-10.]Persian
16. Barazandeh M, Bagherzadeh M. [Investigation on the chemical composition of the essential of *Thymus daensis* celak from four different regions of Isfahan province. J Med Plants. 2007 Sep; 6(23): 15-19.]Persian
17. Gharib-Naseri MK, Arabian M, Gharib Naseri Z. [Anti spasmolytic effect of glycyrrhiza glabra leaf on rat ileum contractions. J Shahrekord Univ of Med Sci. 2007; 9(3): 1-9.]Persian
18. Taghi Pour Zahir Sh, Zandi H, Botorabi Z, Merat N. [In vitro comparative study of the efficacy of licorice decoctant and choice antibiotics on *Helicobacter Pylori* growth. J Shahid Sadoughi Univ of Med Sci. 2005 Summer; 13(3): 10-15.]Persian
19. Golshadi I, Ansari R, Asgary S, Sarrafzadegan N, Boshtam M. [Familiarizing with using herbal extracts in Isfahan province. J Med Plants. 2002; 1(2): 21-28.]Persian
20. Planta M, Gundersen B, Petitt JC. Prevalence of the use of herbal products in a low-income population. Fam Med. 2000; 32(4): 252-7.
21. Gulian C, Barnes J, Francis SA. Types and preferred sources of information concerning herbal medicinal products: face-to-face interviews with users of herbal medicinal products. Int J Pharm Pract. 2002; 10(Supple): R33-70.
22. Moradi Lakeh M, Ramezani M, Ansari H. [Factors influencing the use of herbal remedies medicinal herbs among the general population in Tehran. Payesh. 2008 Oct; 7(4): 313-320.]Persian

Received: 26/June/2010

Revised: 28/Dec/2010

Accepted: 25/Jan/2010

Study about different types of medicinal plants used by elderly people in Shahrekord city, Iran, 2009

Akbari N (MSc)*¹, Parvin N (MSc)¹, Sereshti M (MSc)², Safdari F (MSc)²

¹Medical Plants Research Center, Shahrekord Univ. of Med. Sci. Shahrekord, Iran, ²Midwifery Dept., Shahrekord Univ. of Med. Sci. Shahrekord, Iran.

Background and aim: Elderly people usually suffer from chronic diseases. Medicinal plants are being used by an increasing number of elderly people without their physician prescription. The aim of this study was to determine the medicinal plants usage in elderly people in Shahrekord.

Methods: This research was an analytical- descriptive study, in which 400 elderly people were selected by simple sampling method from population referred to health care center in Shahrekord. The data was collected by questionnaire and analyzed by Chi- square test.

Results: The result of this study showed that 74.4% of the samples studied had used the medicinal plants. The most common reasons of medicinal plant usage were common cold, *stomach pain*, headache, arthralgia and hypertension. The most frequent medicinal plants used were *Thymus daenensis*, *Echium amoenum*, *Descurainia sophia*, *Achillea wilhelmsii*, and *Glycyrrhiza glabra*. Our data showed that 91% of the samples believed herbal medicines have been effective in their treatments. No significant relationship was observed between gender, age, education level, job and using the medicinal plants ($P>0.05$).

Conclusion: Regarding to the frequent usage of medicinal plants in elderly people it is necessity to give accurate information about the side effects and possible interactions of medicinal plants to the community. More research is suggested to evaluate the efficacy and possible side effects of medicinal plants in elderly people.

Keywords: Elderly people, Medicinal plants, Shahrekord.

*Corresponding
author:

Medical Plants
Research
Center, Rahmateh,
Shahrekord Iran.
Tel:
0381-3346692